

HRVATSKI *glasnik*

Godina XX, broj 15

15. travnja 2010.

cijena 100 Ft

„Židanska škola neće nestati
iako sad doživljava manju krizu!”

Foto: Timea Horvat

Komentar

Opet bez biranja zastupnika nacionalnih manjina

Održan je prvi krug parlamentarnih izbora Republike Mađarske na kojem je preko 8 milijuna građana moglo izaći na birališta, a među njima smo bili naravno i mi, pripadnici hrvatske nacionalne manjine. Neki od kandidata, raznih stranaka, u svojim biračkim okruzima u kampanji sjetili se i manjina koje žive u njihovu okruhu i obratili im se čak na manjinskom jeziku, obećavajući da će zastupati njihove interese ako uspiju izboriti mandat. Tako su u pomurskoj regiji birači Hrvati mogli na hrvatskom jeziku čitati poziv na glasovanje. Bilo je i takvog slučaja kada je izabrani manjinski zastupnik (manjinske samouprave) javno pokazao svoju naklonost prema određenoj stranci.

Da se posvećuje pozornost i manjinama, kao čimbenicima važnim potencijalnim glasačima, koji također imaju svoje interese, mislim da je napredak, da pripadnici nacionalnih manjina svjesno traže kandidate, ili se kandidiraju osobe koje, nadamo se, ni nakon osvojenog mandata neće zaboraviti svoje podrijetlo, također možemo pozitivno ocijeniti, ali tu se radi samo o pojedincima koji su odani određenom programu svojih stranaka, pa to može uzrokovati i različite interese unutar iste manjine, odnosno šire gledajući interese svih manjina.

Da bi manjine odista mogle s punim pravom zastupati svoje interese u Parlamentu, jedino je rješenje da dobiju svoja mjesta u njemu, koje čekaju otkako je prihvaćen Zakon o pravima nacionalnih i etničkih manjina iz 1993. godine, koji obvezuje da se to pitanje regulira donošenjem posebnog zakona.

Zamalo je prošlo dvadeset godina i, nažalost, mađarskom zakonodavcu ne smeta ni kršenje odredbi Ustava.

Je li spomenuto stanje u proteklim godinama smetalo nacionalnim manjinama u Mađarskoj, jesu li se one dovoljno trudile da ostvare pravo koje im je dano zakonom?

Koliko se puta raspravljalo o toj tematici na zasjedanju Mješovitog odbora za manjine, koji je uspostavljen radi praćenja provedbe Sporazuma o zaštiti hrvatske manjine u Republici Mađarskoj i mađarske manjine u Republici Hrvatskoj, potpisanog još 1995. u Osijeku. Dužnosnici Republike Hrvatske u razgovorima više puta su isticali potrebu zastupljenosti hrvatske manjine u Mađarskom parlamentu na temelju reciprociteta, s obzirom da mađarska manjina u Republici Hrvatskoj ima zastupnika u Hrvatskom saboru.

Po svemu sudeći, ni to nije urodilo plodom, ovaj put dobar primjer nije slijeđen. Ne ostaje drugo nego da se manjine nadalje bore za svoja prava, a čini se da to trebaju činiti upornije, glasnije, odlučnim istupom jer začas prođu četiri godine i samo ćemo blijeđo promatrati kako će i parlamentarni izbori u 2014. g. proći bez toga da bi se birali zastupnici nacionalnih manjina.

Bernadeta Blažetin

„Glasnikov tjedan“

Ove su se godine poklopila dva značajna događaja. Naime 11. travnja održan je prvi krug parlamentarnih izbora i proslavljen Dan pjesništva u Mađarskoj. Dan pjesništva datumski se veže uz dan rođenja pjesnika Attila Józsefa, a slavi se od 1964. godine. Naravno kako je ovaj potonji bio u sjeni politike, i značenja

koje imaju parlamentarni izbori u životu građana. Ali ni Dan pjesništva nije manje značajan kod onih koji poklanjaju pozornost pjesničkoj riječi i njezinu značenju u svakodnevnom životu, pogledu na svijet i politiku, društvo i ljude u njemu.

Više od osam milijuna građana Republike Mađarske s pravom glasa u nedjelju, 11. travnja, moglo je izaći na birališta, u prvom krugu parlamentarnih izbora, te dati svoj glas za sastav Mađarskog parlamenta u nastupajuće četiri godine. Radi se o 386 mandata. Bili su to šesti slobodni izbori nakon demokratskih promjena u Mađarskoj, održani temeljem zakona iz 1989. godine, na kojima su Savez mladih demokrata – Kršćanska demokratska stranka (FIDESZ-KDNP) dobili apsolutnu većinu glasova. Na ovim smo izborima bili svjedoci dugih redova na pojedinim glasačkim mjestima u kojima su i po tri sata birači čekali na red da bi mogli glasački listić uzeti u ruke. Gužve su se javile na onim mjestima gdje su uz birače sa stalnim prebivalištem, glasovati mogli i oni koji na dan izbora nisu mogli glasovati

u mjestu prebivališta te su tražili od mjesnih izbornih povjerenstava potvrdu o pravu glasanja tamo gdje su bili na sam dan izbora. Državno izborno povjerenstvo stoga je odlučilo da na glasačkim mjestima (gdje su se stvorile gužve) tamo zatečeni birači mogu glasovati i nakon zatvaranja birališta. Mediji, a i samo

Državno izborno povjerenstvo su se našli u neprilici, glede tumačenja pojma izborne šutnje. Još jedni parlamentarni izbori, šesti poslije demokratskih promjena prošli su tako da pripadnici nacionalnih i etničkih manjina u Mađarskoj (njih 13 taksativno navedenih zakonom) nisu mogli birati svoje parlamentarne zastupnike. Unatoč zakonskim odredbama, ni nakon toliko godina nemamo parlamentarno zastupstvo. Nije bilo političke volje da se taj problem riješi. U susretima na vrhu (barem mađarsko-hrvatskim) uvijek se javi kao predmet razgovora, rješenje se podržava, ali postoje, naravno, određeni ustavnopravni problemi. Naglašava se kako će se neko zadovoljavajuće rješenje naći možda već u idućem ciklusu izbora. A ciklusi dolaze i odlaze. Dok nemaju pravo na političku zastupljenost u najvećem političkom tijelu, ni manjine se ne uzimaju kao ozbiljan politički partner, što bjelodano pokazuje praksa iz života manjina.

Branka Pavić Blažetin

Projekt „Secesijska baština Osijek–Eisenstadt–Budimpešta“

U sklopu projekta „Secesijska baština Osijek–Eisenstadt–Budimpešta“ učenici 8, 9.e, 9.a i b razreda budimpeštanskog HOŠIG-a, njih 16 u pratnji profesora, od 16. do 18. travnja borave u Osijeku. Za njihov je posjet predviđen ovaj program: prvoga dana, 16. travnja, u ranim popodnevним satima je razgledanje škole, radionica upoznavanja, a u kasnim popodnevним satima predstavljanje škola i razmjena iskustava. Sutradan je predviđeno razgledanje Muzeja Slavonije i Tvrde, posjet Arheološkome muzeju, šetnja Europskom avenijom i razgledanje grada te predstavljanje projekta u Kavani Waldinger. U nedjelju, 18. travnja, polazak u Mađarsku te posjet Kopačkom ritu.

Otvorenje izložbe Fošara i Petroševskog Novaka

Pečuški Hrvatski klub i Hrvatska udruga Augusta Šenoe te Generalni konzulat Republike Hrvatske u srijedu, 21. travnja, s početkom u 17 sati, u galeriji Kluba zajednički organiziraju otvorenje izložbe radova slikara Ante Živkovića Fošara i Saše Petroševskog Novaka.

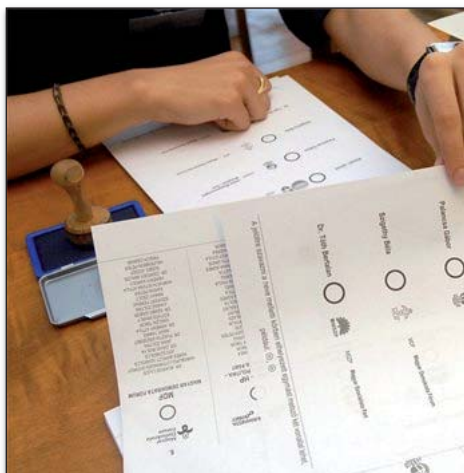
Izložbu će svečano otvoriti Ljiljana Pancirov, generalna konzulica, a gost umjetnik je Ćiro Gašparac. Izložba se može posjetiti do 7. svibnja, radnim danom od 12 do 17 sati.

Aktualno

Parlamentarni izbori 2010 u Mađarskoj

Apsolutna većina FIDESZ–KDNP, uz velike izgleda za dvotrećinskom većinom

U prvom krugu parlamentarnih izbora u Mađarskoj, održanom u nedjelju, 11. travnja, došlo je do očekivane i uvjerljive pobjede zajedničke liste Saveza mladih demokrata (FIDESZ) i Kršćansko-demokratske narodne stranke (KDNP), kako su najavljivala i prethodna ispitivanja javnog mnijenja. Jednako tako očekivan i uvjerljiv bio je poraz Mađarske socijalističke stranke (MSZP). Prvi put mjesto u Mađarskom parlamentu izborili su Desničarski pokret za Mađarsku (Jobbik) i stranka Politika može biti drukčija (LMP).

Najveća neizvjesnost izborne noći bilo je pitanje kada će biti zatvorena neka od birališta na više mjesta u Budimpešti, i u nekim drugim većim gradovima (Pečuh, Győr), u kojima su glasovali birači prijavljeni iz drugih okruga, gdje su još u vrijeme zatvaranja birališta stajali dugi redovi birača koji nisu mogli predati svoj glas do 19 sati. Svojom odlukom da se produlji izborna šutnja, objavljenom oko 19.15 sati, kada su već sva državna glasila objavila prve prethodne rezultate, neodlučno i zbunjeno Državno izborno povjerenstvo pridonijelo je samo još većoj pomutnji. Nije se snašlo u neočekivano nastaloj situaciji, koja se mogla predvidjeti, ali se na nju nije pripremio. Međuvremeno rezultati izbora kružili su na raznim internetskim portalima, da bi konačno

oko 22.30 i Državno izborno povjerenstvo objavilo gotovo potpune prve izborne rezultate.

Izlaznost na izbore bila je čak i nešto bolja od očekivanoga, naime od 8 034 395 na izbore se odazvalo 5 172 212 birača, što je 64,38 posto biračkoga tijela. To je, prema analitičarima, pridonijelo nešto boljim rezultatima nego što se očekivalo Mađarske socijalističke stranke (MSZP) i nove stranke Politika može biti drukčija (LMP).

Nakon prvoga kruga, zajednička lista Saveza mladih demokrata (FIDESZ) i Kršćansko-demokratske stranke (KDNP) osvojila je 52,73 posto glasova, Mađarska socijalistička stranka (MSZP) 19,30, Desničarski pokret za Mađarsku (Jobbik) 16,67 i stranka Politika može biti drukčija (LMP) 7,48 posto glasova. Tako je prema privremenim rezultatima FIDESZ–KDNP dobio 206, MSZP 28, Jobbik 26 i LMP 5 mandata u novom sazivu Mađarskog parlamenta.

U pojedinačnim biračkim okruzima FIDESZ-ovi kandidati već u prvom krugu ostvarili su isključivu pobjedu, osvojivši svih 119 mjesta od 176 mogućih, već u prvom krugu, a u preostalim 57, o kojima će se odlučavati u drugom krugu, čak u 56 okruga zauzeli su prvo mjesto. Procjenjuje se da je izgledna dvotrećinska većina FIDESZ–KDNP u novom sazivu Mađarskog parlamenta. Prema tome, od ukupno 386 mjesta FIDESZ–KDNP bi mogao osvojiti 260, MSZP 66, Jobbik 47 i LMP 13 mjesta.

Viktor Orbán, predsjednik Saveza mladih demokrata i kandidat za premijera

Konačna podjela mjesta bit će poznata nakon drugoga kruga parlamentarnih izbora koji će se održati 25. travnja.

Sasvim izvjesno došlo je do restrukturiranja Mađarskog parlamenta koji je osim stranke desnog centra, socijalista, dobio i vrlo markantnu stranku krajnje desnice, koja i nije preveliko iznenađenje jer je svoje prisustvo najavila osvajanjem 15 posto glasova na izborima za Europski parlament, te proekološku stranku Politika može biti drukčija, koja je svoju sliku gradila na razočaranosti dijela birača s dosadašnjom politikom. Tako je izbore obilježila i značajna smjena generacija, posebice kada su u pitanju nove stranke u Mađarskom parlamentu, Jobbik i Politika može biti drukčija, jednako i njihovo biračko tijelo. Zanimljiv podatak otkriva nam prosjek godina prvih deset političara na državnoj listi parlamentarnih stranaka: LMP 35,4, Jobbik 42,7, MSZP 49,2 i FIDESZ 56,8.

S političke scene nestale su dvije najjače stranke prvih demokratskih izbora u Mađarskoj: Stranka slobodnih demokrata (SZDSZ) i Mađarski demokratski forum (MDF).

Nacionalne manjine ni ovaj put nisu mogle birati svoje zastupnike u zakonodavno tijelo, što od 1993. godine ostaje i dalje neriješeno pitanje, a to u, svakom slučaju, u pripadnicima nacionalnih manjina u Mađarskoj ostavlja svojevrstnu ogorčenost s nedostatkom političke volje da se to pitanje konačno razriješi.

Stipan Balatinac

Croatica otvorena za suradnju

U Croaticinoj novoj zgradi u Ulici Nagymező pod brojem 68, u četvrtak, 18. ožujka priređen je takozvani otvoreni dan. U sklopu narečene priredbe upriličen je i susret s predsjednikom parlamentarnog Odbora za ljudska i manjinska prava, civilna i vjerska pitanja Zoltánom Balogom te predsjednikom Odbora za vanjsku politiku i prekogranične Mađare pri Mađarskom parlamentu Zsoltom Némethom. Pozivu su se odazvali Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave, Martin Išpanović, referent Glavnog odjela za nacionalne i etničke manjine pri Uredu premijera Republike Mađarske, Anica Petreš Németh, ravnateljica budimpeštanskoga Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i đачkog doma, Marin Skenderović, voditelj budimpeštanskog predstavništva Hrvatske turističke zajednice, predsjednici i zastupnici hrvatskih manjinskih samouprava glavnoga grada i njezine okolice.

U ime Hrvatske državne samouprave predsjednik Mišo Hepp pozdravio je malobrojnu publiku, predstavio goste i rekao da se gostima mogu postaviti pitanja. Ravnatelj Croatice u kratkim crtama predstavio je djelatnost tvrtke i u svom obraćanju istaknuo kako je otvoreni dan organiziran s nakanom da šira javnost još podrobnije upozna rad i buduće planove ustanove te predložio mogućnost suradnje s hrvatskim manjinskim samoupravama, udrugama i ustanovama. „Neprofitno d. o. o. Croatia, ove godine slavi desetu obljetnicu svoga djelovanja. U proteklih deset godina dokazalo se da je donesena dobra odluka i poduzeće se mnogo i razvijalo” – reče ravnatelj. Istaknuo je da je izdavanjem narodnosnih udžbenika ostvaren čvrst temelj za daljnje djelovanje. Napomenuo je tiskarsku pripremu i objavljivanje tjednika Hrvata u Mađarskoj, Hrvatskoga glasnika, tiskanje časopisa „Barátság” i tjednika njemačke zajednice „Neue Zeitung” te djelovanje Radija Croatice na internetu.

Hrvatska zajednica u Mađarskoj bitan je čimbenik

Nakon riječi ravnatelja Horvatha predsjednik Samouprave g. Hepp predao je riječ Zoltánu Balogu, koji je zahvalio na pozivu te naglasio kako putem parlamentarnog Odbora postoji neka vrsta suradnje s hrvatskom zajednicom u Mađarskoj, ali su itekako važni osobni susreti. „Smatram da pitanje Hrvata u Mađarskoj nije samo unutarnje ili vanjskopolitičko, nego i nacionalno pitanje. Bitna je naša zajednička povijest i ako u Mađarskoj postoji jaka, čvrsta hrvatska zajednica, to je i za nas pohvalno” – reče predsjednik Balog. Budući da plan ustroja nove vlade nije za javnost, o tome nije govorio, ali je istaknuo kako se namjerava smanjiti broj parlamentarnih zastupnika i osigurati zastupstvo nacionalnih i etničkih manjina u narečenom tijelu. Skrenuo je pozornost da je lani utemeljen Forum nacionalnih i etničkih manjina u Mađarskoj, koji je ujedno i savjetodavno tijelo glede pitanja manjina, pa je primjerice zajednički izrađen obrazac za popis pučanstva. Potom se nazočnima obratio Zsolt Németh koji je naglasio kako su manjine u Mađarskoj uvidjele bit izgradnje kulturne autonomije i u današnjici se već može govoriti o mreži preuzetih ustanova u nadležnosti državnih samouprava. „Hrvate u Mađarskoj smatramo zajednicom pojedinaca koji su svjesni svoje narodnosne

Predsjednik parlamentarnog Odbora za ljudska i manjinska prava, civilna i vjerska pitanja Zoltán Balog, predsjednik Odbora za vanjsku politiku i prekogranične Mađare pri Mađarskom parlamentu Zsolt Németh s predsjednikom HDS-a Mišom Heppom

pripadnosti. Ujedno su i čvrst temelj suradnje između Hrvatske i Mađarske” – reče g. Németh. Istaknuo je uzorne bilateralne odnose, posjet premijerke Vlade Republike Hrvatske Jadranke Kosor i predsjednika Republike Hrvatske Ive Josipovića. Naglasio je važnost suradnje država od Baltika do Jadrana, što znači ujedno i infrastrukturne razvoje, razvoj željezničke mreže i energetike, u kulturalnoj suradnji naveo je priredbu Pečuh – europska prijestolnica kulture 2010, a u gospodarstvu turizam.

Nije sve ružičasto

U nastavku priredbe predsjednik Mišo Hepp naveo je ustanove koje su u nadležnosti Hrvatske državne samouprave te naglasio važnost automatizma u sufinanciranju njihova djelovanja. „U posljednjih godina partnerski odnosi s pojedinim organima mađarske vlade, nažalost, ne temelje se uvijek na dijalogu. Zahtjevi i primjeri manjina nisu uvijek uvaženi u donošenju odluka” – reče g. Hepp. Skrenuo je pozornost na smanjenje proračuna Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine, na poteškoće pokretanja Narodnosnog kolegija pri NKA te kako se većina sadržaja hrvatske zajednice sufinancira putem natječaja, ali je natjecateljski sustav prekomplikiran i birokratičan.

Anica Petreš Németh, ravnateljica budimpeštanskog HOŠIG-a, skrenula je pozornost na događanja na hrvatskome prosvjetnom

Čaba Horvath, ravnatelj Croatice

polju. Istaknula je kako bi zatvaranje manjih škola moglo značiti i propast manjinske zajednice, a istodobno postoje poteškoće i glede udžbenika na hrvatskome jeziku. Primjerice potrebni udžbenici nisu prevedeni na hrvatski jezik, ne postoje odgovarajući rječnici. Smatra da pod takvim uvjetima ne može se govoriti o jednakim uvjetima i ravnopravnosti.

Susret s gospodinom Balogom i Némethom protekao je u opuštenoj atmosferi, te su molili nazočne da u pisanom obliku dostave svoje prijedloge i mišljenja. Poslije je znatiželjna publika u pratnji ravnatelja Čabe Horvatha razgledala prostorije te je druženje nastavljeno.

Kristina Goher

Za svoje dijete izaberite hrvatsku školu!

Roditelji šestogodišnje djece sredinom ožujka s teškim srcem se pogledavaju. Što da radimo? Kako će se naše dijete snaći u školi? Pitanje je opravdano, odgovor nije jednostavan.

U životu djeteta jedna najznačajnija prekretnica jest početak njegova školovanja. Polazak u školu određuje uspjeh njegove školske djelatnosti, inteligencije, karijere. Utjecat će na njegov životni put i uspjeh.

Pojam zrelosti za polazak u školu sastoji se od više dimenzija, koja osim tjelesne razvijenosti i inteligencije povezana je i sa stanjem višesmjernje razvijenosti cijele ličnosti. Sposobnost za školski život može se staviti dobi između 5 i 7 godina.

Za nesmetano prilagođavanje u školi potrebna je odgovarajuća samostalnost koja se očituje u odijevanju, osobnoj čistoći (higijeni), u jedenju, te u obavljanju školskih zadaća. Jednako tako svaka školska situacija zahtijeva razumijevanje dane situacije, sposobnost za suradnju odnosno prilagođavanje pravilima. Zrelost živčanog sustava pokazuje ako dijete pokazuje zainteresiranost prema znanju. Npr. zanimaju ga slova, brojevi i vrlo čeka polazak u školu. U ovom razdoblju živčani sustav postane uravnotežen, dijete nauči savladati želju kretanja, karakteristična je pravilna koordinacija kretanja. Izvođenje pravilnog kretanja jest uvjet za učenje pisanja.

Osim koordiniranog kretanja pri pisanju, potrebno je i usklađeno kretanje očiju, samo tada možemo očekivati da će dane uzorke (pisanje slova) izvesti prikladno. Do polaska u školu razvije se i dominacija jedne ruke. Dobro je ako dijete 1. razreda pravilno formira (oblikuje, izgovara) glasove, iz sadržajnog aspekta razborito zna izjasniti svoje misli, ima dovoljan fond riječi, u govoru poštuje gramatička pravila. Neka bude sposoban u odgovarajućem tempu razumjeti slušani govor. Greške u govoru, oskudan pojmovni sustav može prouzročiti probleme kod učenja čitanja, odnosno smetati u školskom napredovanju. Važno je da dijete još u predškolskom razdoblju upoznaje svoje tijelo, nazive dijelova tijela (desna ruka, lijevo uho itd.). Neka dobro upozna svoju okolinu, neka se zna orijentirati u vremenu (dani tjedna, doba dana, godišnja doba), neka razumije pojmove koji određuju pravce (iznad, ispred, ispod...). Dugotrajna pažnja osnovni je uvjet učenja, dijete ove dobi mora biti sposobno koncentrirati 10–15 minuta jer kratkotrajna pažnja može otežavati odnosno sprečavati dijete u učenju. Zbog kratkotrajne pažnje često se mogu pojaviti, smetnje u vladanju i prilagođavanju. U školi je važna

svjesnost i upornost. Dijete mora biti sposobno obaviti jednostavne postupke, zadaće ne može ostaviti nedovršene, ne može ih odlagati. Mora ulagati mnogo napora da postigne odgovarajuće rezultate. Ako je u početku neuspješan, samo ako dobro podnosi neuspjeh, može ponovno započeti zadaću, tako može korigirati svoje greške. Hoće li dijete udovoljiti školskim zahtjevima, ovisi i o usklađenom funkcioniranju nekoliko specifičnih (djelomičnih) sposobnosti. Npr. vizualno opažanje, problemsko razmišljanje...

O prosuđivanju zrelosti važnu ulogu ima odgajateljica vrtića koja tijekom godina svakodnevno prati razvoj djeteta. U vrtiću već od prvog dana počinje pripremanje za školski život preko igrice, raznih radova, intelektualnog, zajedničkog i tjelesnog odgoja.

Ako niste sigurni u zrelosti za polazak u školu svoga djeteta, obratite se vašoj odgajateljici vrtića odnosno stručnjacima u savjetovalištu za odgoj.

Nakon dugogodišnjeg djelovanja u hrvatskom školstvu, 12 napisanih udžbenika, s najboljom namjerom preporučujem roditeljima, ravnateljima (koji nemaju učiteljsku, odnosno odgajateljsku stručnu spremu) ovo moje izlaganje u nadi da će imati potpuno povjerenje u kolege, koji se također zalažu za

naše škole kao i oni. Za svoje dijete izaberite hrvatsku školu!

Znanstveno je dokazano da djeca koja su dvojezično odrasla, kasnije postižu bolje rezultate u višem i visokom obrazovanju. „Ona djeca koja dvojezično žive svoj život, na oba jezika završavaju svoje škole. Naprimjer matematički problem nauče na dva jezika, znatno bolje se udubi znanje jer se predodžbe izmijene između znanja stečena na oba jezika.” (Fakultet Goldsmiths: Dr. Charmian Kenner)

Činjenica je da hrvatski jezik u našoj zemlji odumire. Većina djece i njihovi roditelji nedovoljno vladaju hrvatskim jezikom. Jedina je prilika da steknu osnovna znanja o našoj povijesti, identitetu, kulturi, tradiciji i jeziku ako pohađaju naše manjinske škole. Smatram da je dužnost roditelja, učitelja pa i cijele hrvatske zajednice da našoj djeci pružimo sve uvjete da steknu ta znanja. Djeca su naša budućnost i moramo sve učiniti da postanu vrijedni građani svoje domovine, ali isto tako da budu ponosni što su Hrvati.

Ovom prilikom upućujem poziv svim roditeljima hrvatskog podrijetla da svoju djecu upišu u manjinsku školu, ili na nastavu hrvatskog jezika.

Zlata Gergič
Foto A. Kollár

Poziv na sudjelovanje na II. omladinskom tamburaškom sastanku „Cvrčak”

Društvo gradišćanskohrvatske mladine u Ugarskoj ljetos po drugi put priređuje tamburaški sastanak za omladinske sastave iz gradišćanskohrvatskih sel. Festival Cvrčak ovput će biti organiziran 30. majaša, u nedilju, od 16 uri u židanskom kulturnom domu, zato organizatori sve tamburaše pozivaju da se pridružuju ovom spravišću i pošalju prijavnice do 30. aprila na e-mail adresu: cseni8@freemail.hu. Daljnje informacije na telefonu Kristijana Čenara: 06 30 390 0487. Svaka dičja ili omladinska tamburaška grupa more se predstaviti s 3–4 kompozicije (s programom maksimalno od 10 minut).

I. Gradišćanski festival mladih tamburašev je lani održan u Koljnofu s diozimatelji iz Hrvatskoga Židana, Kemlje, Petrovoga Sela, Prisike, Narde, Devinskoga Novoga Sela i Koljnofa.

Kiseg bi zatvorio, a Hrvatski Židan, Mali Židan i Plajgor spasili školu

„Židanska škola neće nestati iako sad doživljava manju krizu!”

Osnovne škole malih sel prez sumlje bičuje sudbina, redom propadaju, nestaju, zatvaraju im se vrata u manjkanju financijskih sredstava, padanjem nataliteta. Ovoga školskoga ljeta od natezanja, borbe i skandalov oko osnovnih škol posebno je glasna Željezna županija. U ovoj reportaži vas informiramo o nedavnoj oluji oko odgojno-obrazovne ustanove Hrvatskoga Židana, ku ljetos pohađa 27 djece, od 1. do 4. razreda. Židanci ne daju svoju školu i neće stupiti na on put na što su se morale dati u minuli ljeti silom prilik Prisika, a i Unda zatvaranjem vlašćih malih škol. U svoje bolje danke je veliku školsku zgradu napunila larma blizu od sto djece, ali 2003. ljetu je čemerno gatalo za židansku ustanovu s premalim brojem djece, otpušćenim pedagogima, spojenim razredima. Niski let se je jur onda začeo, a svoju nemilosrdnu sudbinu nije mogla obaviti ni ova škola. Pred trimi ljeti je ukinuto podučavanje u gornji razredi, odonda školari ne samo iz Hrvatskoga Židana nego i iz okolice putuju u Kiseg. Židanska škola pripada Obrazovnoj ustanovi mikroregionalnoga višestranoga udruženja grada Kisega, a službeno je član-škola kiseške Osnovne škole „József Bersek“, ka činjenica ju je u novembru prošloga ljeta povlikla u pogibel. Kiseška samouprava se je odlučila, nije voljna dalje financirati židansku školu u kojoj se podučava hrvatski i nimški narodnosni jezik ter pokrenula je proces zatvaranja škole. Ovu inicijativu su skupnom snagom uspješno torpedirale tri samouprave Plajgora, Hrvatskoga Židana i Maloga Židana (Lukindrofa) ke su prikzele od 1. marcijuša i održavanje škole.

– Pred trimi ljeti kad je došla odluka da imamo malo djece u židanskoj školi i da će se ukinuti podučavanje za školare u gornji razredi, onda su nas, nažalost, prikihili Kisežani, jer oni su rekli da mi moramo prepustiti vlasništvo naše škole mikroregiji i tako smo i odstupili od naših prav – začme povidajku iz prošlosti Vince Hergović, prvak Plajgora. – Nažalost, to je sad došlo najpr kada su si Kisežani izmislili, donjeg dok smo imali već djece je bio dohodak njev viši, dotad su imali oni iz toga profit, sada kad imamo manje djece, sad velu da oni dalje već ne kanu financirati našu školu. Pravoda smo mi onda veljek rekli da ćemo prikzeti plaćanje, mimo glavarine ča je još potribno, to ćemo platiti troja sela. Prisičani i to neće platiti jer njeva dica idu u Kiseg, mi ostala sela ćemo se podiliti po broju stanovništva, po dci i po rata – upelja nas dalje u blisku budućnost liktar najmanjega gradišćanskoga sela, susjeda Hrvatskoga Židana, kamo se i uputimo jednoga sunčanoga dana ovoga protulića.

„Svako dite je obećanje“ – daje na znanje glavnu zamisao židanske škole citat rimskoga filozofa Senece, veljek na ulazu livo. Početkom ovoga školskoga ljeta su se doselili školari i njeve pedagoginje u manju školsku zgradu, kade im je pravoda komotnije. Dica su na uri, za došljaka gor nije za vjerovati da teče podučavanje, takova je velika tišina. Mjesni poglavar Štefan Krizmanić nervozno nas prima, danas je pravi medijski dan pokidob se čeka i regionalna televizija. – U cijeloj Ugarskoj sad jur 20 ljet u financiranju malih škol bedavost pobjeduje zdravu pamet. Ako pogledamo, sve male škole su u krizi, a manjinske škole zapravo ne financiraju se drukčije nego ostale, samo se daje manjinska normativa, ali ta normativa se potroši na manjinski posao, tako da iz toga je nemoguće obdržati školu. Kiseg i drugi gradi nimaju u interesu održavanje manjinskih škol. I zakoni nas ne potpiraju u tom. Nažalost, još i naši pedagoški stručnjaci stvaraju nam probleme. Dovleg smo dobili dobre ocjene u podučavanju hrvatskoga jezika, a sad ne znam zašto, isti školari su nastali glupi, a hrvatska pedagoginja nesposobna, nekvalitetna – se jada židanski poglavar, a ovu zadnju

pretpostavku dokumentira i stručno mišljenje pedagoške savjetnice da „u podučavanju hrvatskoga jezika nije došlo do napredovanja. Nisu uspjeli zdignuti broj školara (10) ki su priključeni u hrvatsku nastavu u kiseškoj školi i po stručnoj kontroli, kvaliteti stručnoga djelovanja na ovom području imaju što prigovarati.“

– Malo sam ljut bio kad sam pogledao ov stručni materijal – veli na to Vince Hergović, načelnik Plajgora ter nastavlja. – Na sjednici mikroregije smo morali glasati prihvaćamo li ov materijal ali ne, koji je mimo manjkanja financijskih sredstava služio i osnovnim uzrokom da se zatvara naša škola. A ja se pitam kade je bila savjetnica dosada i zašto dosidob nigdar nije rečeno da se u Hrvatskom Židanu ne podučava dobro hrvatski jezik? Učiteljica hrvatskoga jezika odrasla je u mišanoj židanskoj familiji tako da nije dobro govorila po hrvatski, ali sad je diplomirana školnikovica hrvatskoga jezika i književnosti ter mislim da zna naučiti našu dci na hrvatski. Ja sam i nju zamolio da se više hasnuje hrvatski u komunikaciji i ufam se da će nam rezultati biti bolji i dci će ovo hrvatstvo zloviti u duši – povida plajgorski

Kipic iz prošlosti židanske škole, kad su se dica učila još u velikoj školskoj zgradi

prvak od koga doznajemo da i u židansku čuvarnicu i školu na malom autobusu vozu plajgorsku dicu. Do kraja školskoga ljeta održavanje židanske škole će za budžet plajgorske samouprave značiti plus jedan milijun forintov, dok Hrvatski Židan će oko sedam milijun forintov morati potrošiti za tu svrhu. Prisika praktički osam ljet ne plaća za dicu u židansku školu pokidob starina uglavnom u Kiseg nosu dicu. – *Školu slobodno izaberu roditelji* – kaže Gyula Orbán, prisički načelnik, ki smatra važnim da se napiše, prisičko seosko zastupništvo nije suprot Hrvatskoga Židana. – *Ja ne morem i nimam pravo agitirati roditelje da si odaberu židansku školu. Veći dio dice pohađa kisešku školu, a imamo i takovoga školaru ki svaki dan putuje u školu u Zsiru ili Bika. Nažalost, danas je u našem selu već tako da mi došljaki bolje poštuju hrvatske tradicije nego oni sami ki su se narodili u hrvatskoj obitelji. Toj izjavi ne fali istina, nažalost, vidimo pelde za to karkude hodamo po Gradišću.*

– *Židanska škola neće nestati, izjavljuje odlučno Štefan Krizmanić, iako sad doživljava manju krizu, ali ohrabrujući je broj budućih školarov. Dojuče ljeće će u 1. razredu četirmi začeti školu, a lani se je narodilo nek u Hrvatskom Židanu 12 dice, u Plajgoru tri, u Lukindrofi 2. Ako ova naredna teška ljeta znamo preživiti, zatim će biti dovoljno dice za ovu školu, a zato se moramo boriti. To pak mora svaki znati da prez dice nij škole. Ako roditelji neće u Hrvatski Židan upisati svoju dicu, onda nigdor neće ovde spasiti školu. Suprot toga mislim da je ov cirkus zbudio i naše roditelje i jednoglasno su vanstali polag škole. Na fašenskom balu nisu se brali samo potpisi za održavanje škole, nego i pinezi za podupiranje različitih školskih projektov: za igračke na školskom dvoru, na karte za dičju kazališnu predstavu u Čepregu itd. Od septembra dosadašnja pedagoginja hrvatskoga jezika, ujedno direktorica židanske član-škole Marija Sabo ne bi mogla podučavati u donji razredi hrvatski jezik pokidob nima naobrazbu pedagoginje za donlje razrede. Hrvatske manjinske samouprave Hrvatskoga Židana i Plajgora zato će živiti s tim pravom da će nutradati molbu da se povećuju ure hrvatskoga jezika. To bi za svaki razred značilo tajedno pet ur, a u pinezi na jedno školsko ljeće 400 000 Ft. – *Ja mislim, ako smo sedam milijun forintov posvetili na održavanje škole, onda još tih 400 jezera forintov moremo sabrati, to nam ne more biti problem* – su zvučale Krizmanićeve riči. Kakove poteškoće su ulovile židanske škole, kako su je prebrodili odrasćeni, iz toga školaru pravoda ništ nisu upametzeli. Na velikom dvorištu bižu, tiraju labdu, veselo se pominaju i vidljivo uživaju u tom da zahvaljujući neobičnoj suradnji privatnikov i svsnih političarov, moru još i nadalje domom doći u svoju školu.*

-Timea Horvat -

Pitali smo i direktoricu član-škole

Marija Sabo za ravnateljicu židanske član-škole je bila izabrana lani od 1. augusta. Punim elanom, veselo je krenula u djelatno ljeće, a sad kad ju človik pogleda na sredini školskoga ljeta, izgleda umorno, kaže da je malo i razočarana, iščrpljena. Ni tribi se čuditi, natezanja, nesigurnost oko škole, istrošu živce. – *Djelatna atmosfera je bolja otkidob znamo da nećeću zapriti našu školu. I sama sam se presenetila kako su skupa roditelji s našimi zastupniki samoupravov vanstali polag škole. To da smo svi skupa izborili da škola ostane, velika je pobjeda za takovo malo selo kot Hrvatski Židan, koji nek tako ima budućnost ako školu i dicu more u selu držiti. Mi ćemo sve učiniti da to tako bude. Zato su održani i otvoreni dani kamo pozovu roditelje, neka sami vidu koje djelo teče med školskimi stijenami. Zasad su 1. i 2. razredi spojeni, a kako izgleda, od septembra i 3–4. razred će se zbog maloga broja dice skupa učiti. Dobra je čut nutrastupiti u ovu zgradu jer nas veljek miluje obiteljska toplina, neposrednost, što je prirodno u ovakovoj maloj okolici kade svaki svakoga zna. Zašto su se iz ovoga Prisičani sami isključili, ne zna ni direktorica, ona je većputi zvala, štoveć i poiskala roditelje da dođu pogledati u Hrvatski Židan kako se dica čutu, kako znaju djelati, ako bi oni dali jednu šansu pedagoškoj kolektivi i budućnost židanske škole s prisičkom dicom bila bi sigurnija. Što naliže negativnoga stručnoga ocjenjivanja koje je navedeno med razlogi zatvaranja židanske škole, na to je židanska pedagoginja reflektirala s tim da u prošlosti nigdar ni od koga nije dobila savjete kako bi znala poboljšati kvalitetu nastave hrvatskoga jezika, jedino na usavršavanju je mogla pobrati nova iskustva, znanje. – *Ja nigdar ne bi bila mislila da ću takovu negativnu ocjenu dostati po mirenju znanja školarov od 5. do 8. razreda ki se skupa uču po hrvatski u 7. i 8. uri, kad svi**

„Djelatna atmosfera je bolja otkad znamo da nećeću zapriti našu školu“
– kaže Marija Sabo

drugi učeniki domom idu, kad su svi trudni i posebno je naporno baviti se još jezikom. Morali bi pogledati kako djelamo u donji razredi, ne nek to reći da ne podučavam dobro. Jako sam razočarana jer čuda djelam. Samo knjige imam ča već kanim hasnovati na uri, moram s dvimi rukami činiti i cijelo srce položim u hrvatsko podučavanje. Ja ovo najradje činim, za ovo živim – potvrdi rođena Židanka, školska direktorica ka suprot toga da s molbom Hrvatskih manjinskih samoupravov Plajgora i Hrvatskoga Židana more i dalje podučavati hrvatski jezik, spremna je uz tri svoje diplome steći i četvrtu za pedagoginju od 1. do 4. razreda, i već se je javila na ponovni studij. Po nje riči, vjerojatno ni ta diploma neće biti prez koristi.

-Tiho-

PEČUH – Na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Pečuhu 8. travnja u Klubu Szenes, u organizaciji Zajednice studenata održana je slavišćka večer. Studenti Odsjeka za hrvatski jezik i književnost i studenti rusistike predstavili su se prigodnim programom, gastronomijom te potom zabavom do ranih jutarnjih sati.

Bivši školnik i peljač Narde odlikovan

Spomen-plaketa Augustina Pavla ljetos dodijeljena Kálmánu Vargi

Kálmán Varga, dugoljetni školnik nardanske, kasnije četarske osnovne škole i negdašnji nardanski seoski liktar, prilikom željeznožupanijske državne svetačnosti u čast Ugarske revolucije 1848. primio je spomen-plaketu Augustina Pavla. Ovo županijsko odličje svako ljetos dodiljuje Skupščina Željezne županije ter je priznanje za mnogoljetni angažman i zasluge za kulturu, tradiciju i opstanak ovde živećih manjin.

Kálmán Varga

Iako je ovoljetošnja odlikovana osoba podrijetlom Kisežan, oženio se je u Nardu 1953. ljeta, kade su u njemu domaćini poštovali najprlje nardanskoga, kasnije pak četarskoga školnika. Na svojem pedagoškom putu peldodavno se je zalagao za očuvanje i spasenje hrvatskih narodnih vridnosti ter aktivno je sudjelovao u uspostavljanju prijateljskih vezov med Gradišćanskimi Hrvatima i u susjed-

noj Austriji. Kot zamjenik školskoga ravnatelja u Gornjem Četaru, posebno je inzistirao na ojačanju prikogranične školske suradnje. Krez dva cikluse bio je peljač Narde, mnogo toga moru mu zahvaliti ondašnji mjesni folklorashi ki su u to vrime proputovali skoro cijelu državu. Za vrime njegovoga peljačtva je osnovan prvi tamburaški sastav u ovom južnogradišćanskom selu, nepozabljive su mu usluge u tom da skoro pred dvajsetimi ljeti je Narda sklopila općinsko partnerstvo i odonda živi odlična suradnja s hrvatskim gradom Murskim Središćem. Mnogo toga je napravio i u napredovanju društvenih ter seoskih kontaktova i sa susjednom Čembom iako to u

sjeni negdašnje Željezne zavjese i nije bilo viker lako. Osnivač je nardanskoga kluba umirovljenikov, a u ovom krugu redovno se sastaju zreliji stanovnici i prik putovanj upoznavaju i druga hrvatska naselja. Kako je napisala o njemu nardanska načelnica Kristina Glavanić u preporuci za spomen-plaketu, „prez njegove motivacije, mudrih savjetov, njegove človičnosti i ljubavi ter poštovanju prema hrvatstvu ne bi se moglo naše selo tako odlučno boriti za opstanak. Zahvalni smo za ovo djelo ter i za njegovu privrženost, za sve ono što je za nas Hrvate u Nardi učinio «naš školnik».”

-Tiho-

Javni poziv za pohađanje tečaja hrvatskoga jezika za akademsku 2010/2011. godinu

Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija objavilo je Javni poziv za pohađanje tečaja hrvatskoga jezika za akademsku 2010/2011. godinu za pripadnike hrvatskog naroda izvan Republike Hrvatske.

Prema tome, Ministarstvo plaća školarinu u trajanju od najviše dva semestra za polaznike tečaja hrvatskoga jezika koji su hrvatskoga podrijetla s prebivalištem izvan Hrvatske. Kandidatima do 30-godišnje dobi osiguran je smještaj u studentskim domovima po subvencioniranoj cijeni.

Zimski semestar tečaja hrvatskoga jezika na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu počinje 4. listopada 2010. godine, a ljetni semestar 28. veljače 2011. godine.

Kandidati su dužni dostaviti popunjeni obrazac, presliku putovnice, pisani dokaz o hrvatskom podrijetlu (bilo koji javni dokument kandidata ili jednog od roditelja ili predaka iz kojeg je razvidan navedeni status) i kratki životopis.

Izabrani polaznici tečaja hrvatskoga jezika koji nemaju hrvatsko državljanstvo dužni su regulirati privremeni boravak. Zahtjev za izdavanje privremenog boravka podnosi se u nadležnoj diplomatskoj misiji odnosno konzularnom uredu Republike Hrvatske. Strani državljanin navedenom zahtjevu mora priložiti dvije fotografije u boji veličine 35 x 45 mm, presliku valjane putne isprave, dokaz o zdravstvenom osiguranju (npr. Europsku karticu zdravstvenog osiguranja, odgovarajuću potvrdu stranoga zdravstvenog osiguranja odnosno drugi dokaz predviđen ugovorom o

socijalnom osiguranju ili putno osiguranje), dokaz o osiguranome smještaju, o sredstvima za uzdržavanje, potvrdu o nekažnjavanju države čiji je strani državljanin ili u kojoj ima stalni boravak (ne starija od šest mjeseci), te dopis Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija.

Strani državljanin kojem je odobren privremeni boravak dužan je prijaviti boravište u nadležnoj policijskoj upravi odnosno u postaji u roku tri dana od ulaska u Republiku Hrvatsku.

Ministarstvo isključivo snosi troškove školarine, a troškovi zdravstvenog osiguranja i ostale financijske obveze u nadležnosti su polaznika tečaja.

Opširnije na internetskim stranicama Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija (www.mvpei.hr).

Pri popunjavanju prijavnog obrasca, uz osobne podatke, podatke o dosadašnjem školovanju (srednja, viša, visoka škola), potrebno je naznačiti motive, broj semestara koji se žele pohađati: jedan semestar – a) zimski semestar (4. listopada 2010.–28. siječnja 2011.; b) ljetni semestar (28. veljače 2011.–10. lipnja 2011.); ili dva semestra (listopad 2010.–lipanj 2011.).

Prijave (isključivo na popunjenom obrascu i s potrebnom dokumentacijom) zaprimaju se do 6. lipnja 2010. godine, a dostavljaju na adresu: Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija RH

Samostalna služba za Hrvate u inozemstvu i kulturu

Odjel za Hrvate u inozemstvu, Trg Nikole Šubića Zrinskog 7–8, HR-10 000 Zagreb; faksom: (+385) 1 4896 332 ili elektronskom poštom na adresu: croaticum@mvpei.hr.

Dodatne informacije na telefonu: +385 1 4896 320, 4896 304 radnim danom od 9.00 do 16.00 sati te na e-mail adresu croaticum@mvpei.hr.

Trenutak za pjesmu

Josip Sever

Prostrano sagorijevanje

u vode u oazi
ulaze sjene rijeka
u maštalačkoj aziji
širi se jeka vjetra.

iza i prije mene
umorna pusta ravnica.
osjećam srušeno vrijeme
i razvaline lica,

i onda pun tišine
bježim od sebe u dim.
a kada oganj umre
od pepela poludim.

Glazbeni vremeplov Matice hrvatske Ogranak Pečuh

„Nije sve tako sivo” – Hladno pivo

U organizaciji Matice hrvatske Ogranak Pečuh, te uz potporu Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu i logistiku Hrvatskoga kluba Augusta Šenoae održavaju se redovite glazbene tribine i predavanja u Hrvatskome klubu Augusta Šenoae, koje okupljaju lijep broj znatiželjnika, Matičinih članova i drugih, u prvom redu đaka Hrvatske gimnazije Miroslava Krleže.

Tako je 31. ožujka u Hrvatskome klubu Augusta Šenoae predstavljen jedan od najpopularnijih, ako ne i jedan od najboljih hrvatskih rock-sastava Hladnog piva. Predstavio ga je učenik 10. razreda Hrvatske gimnazije Miroslava Krleže Vjekoslav Blažetin uživo te Hladno pivo virtualno. Glazbeni vremeplov okupio je velik broj prijatelja mladoga predavača kao i jezgru Matičina članstva koja se odaziva svim priredbama. Ova multimedijalna večer pokazala je potencijal koji se krije u mladim ljudima, ako se usmjeravaju, i njihovu sposobnost definiranja i artikuliranja svojih glazbenih interesa te znanje održavanja

vrhunsku izvedbu, a jedna od najomiljenijih skladbi između mnogobrojnih mu je skladba „Sreća”. Za Hladno pivo, sastav utemeljen 1987. godine, veli kako je to jedan „moćan” bend koji njeguje vrhunski glazbeni izričaj čemu su dokaz i brojna priznanja, tako i Porinove nagrade.

-hg-

predavanja na hrvatskom jeziku u trajanju od pedeset minuta, te širinu poznavanja glazbene, hrvatske i mađarske kulturne i društvene scene. Kako je za Hrvatski glasnik izjavio Vjekoslav Blažetin, redovito s nekolicinom svojih prijatelja posjećuje glazbene tribine u Hrvatskome klubu. Voli alternativni rock-sastav Hladno pivo i s njihovom glazbom zarazio je velik broj svojih prijatelja, koji su ga, a posebice Balaž Matoric, nagovorili da i on održi jedno predavanje u sklopu Glazbenog vremeplova. Opirao se, ali kada ga je i otac počeo nagovarati pa i ostali, onda se, kako on kaže, predao. Kako kaže, uživao je u predavanju i radovao se velikom zanimanju koje je izazvalo. Nada se kako će i njegovo predavanje pridonijeti većoj popularnosti hrvatske alternativne rock-scene među mladim Hrvatima u Pečuhu i šire.

Po njemu, Hladno pivo ima veoma dobre spotove i još bolje tekstove pjesama, njihovu

HPD Lipa koncertirao u Pečuhu

Suradnja HPD Lipa iz Osijeka s pečuškim Mješovitim pjevačkim zborom Mecsek višegodišnja je, a posljednji zajednički koncert, peti u nizu, ostvaren je 20. ožujka u Pečuhu. Bio je to nezaboravan zajednički koncert održan u sklopu programa Pečuh – europska prijestolnica kulture.

Koncert Hrvatskoga pjevačkog društva Lipa Osijek održan je u katoličkoj crkvi Lyceum. Koncertu je pribivala i generalna konzulica Ljiljana Pancirov te Katja Bakija, konzulica zadužena za kulturu, znanost i obrazovanje. Pod ravnanjem dirigentice Valerije Fischbach, gosti iz Osijeka predstavili su 12 skladbi, i to G. Crocea, A. Scarlattia, Q. Gasparinia, C. W. Glucka, S. Rahmanjinova i drugih, te nekoliko skladbi hrvatskih skladatelja: S. Lovrića, F. Dugana, B. Starca itd. S obzirom na to da je Pečuh Europska prijestolnica kulture 2010, članovi Lipe razgledali su neke od pečuških kulturnih znamenitosti, ponajprije muzejski kompleks „Cella Septichora”. Suradnja dvaju zborova održava se u sklopu hrvatsko-mađarskog projekta međunarodne kulturno-turističke suradnje između Osječko-baranjske županije i Baranjske županije, te gradova Osijeka i Pečuha. Prvi koncert organizirali su još 2006. godine. Dva prijateljska zbora već planiraju i svoj šesti zajednički koncert, koji će se prirediti u Osijeku, 17. travnja u crkvi Sv. Mihaela, a dogovoreno je da HPD Lipa ovoga ljeta u Pečuhu održi svoj pop-rock koncert pod imenom „Bum! Tres! LIPA Ples”.

-hg-

Bogatstvo...

Kačmarci sredinom 20. stoljeća; Bunjevke i bača-lvušev tamburaški orkestar

BAJA – Plesni krug «Šugavica» na bajsom Dolnjaku utemeljen je u svibnju 2009. godine sa više od 70 članova, a djeluje u okviru Općeprosvjetnoga središta i športske škole «Šugavica» na spomenutom Dolnjaku. Plesno društvo koje njeguje ponajvećma folklor bunjevačkih Hrvata, ali pleše i druge južnoslavenske plesove, međuvremeno je poraslo na 120 članova. Kako nam reče voditelj kruga Jozo Sigečan, u petak, 23. travnja ove godine, obilježiti će prvu godišnjicu postojanja plesačnicom koja će se upriličiti u auli prosvjetnoga središta na Dolnjaku (Ulica Svetog Antuna 60), s početkom u 19 sati. Tom prigodom organiziraju prigodni kulturni program, bal s naramkom, a bit će i tombole. Goste će zabavljati Tamburaški sastav Bačka iz Gare, stoga pozivaju sve zainteresirane.

SAMBOTEL, HRVATSKA – Odsjek za hrvatski jezik i književnost sambotelskoga Sveučilišnoga središća Savaria 17. aprila, u subotu, organizira cjelodnevni izlet za studente i profesore. Cilj ovoga putovanja je upoznavanje povijesno-kulturnih spomenikov u Varaždinskoj županiji.

SAMBOTEL – Hrvatska manjinska samouprava dotičnoga grada i Igrokazačko društvo Petrovoga Sela srdačno Vas pozivaju na predstavu Plavi miš, od autorov Carla Laufsa i Curta Kraatzta, u prijevodu Štefana Geošića i režiji Ane Škrapić-Timar, 17. aprila, u subotu. Komedija u tri čini počinje u 19 uri u Kisfaludyjevoj ulici 1.

BAJA – U četvrtak, 8. travnja, studentima i profesorima Odjela za hrvatski jezik pri Visokoj školi Józsefa Eötvösa u Baji profesor Pečuškoga sveučilišta u mirovini Đuro Franković u hrvatskoj metodičkoj učionici održao je predavanje na temu «Mitološka vjerovanja Hrvata». «Predavanje je u nama potaklo mnogo novih misli, a ono što smo već znali jačalo je naše samopouzdanje i našu hrvatsku samosvijest» – reče nam uskoro voditelj hrvatskog odjela, profesor Živko Gorjanac.

GARA – Orkestar Bačka iz Gare ima svoju internetsku stranicu: www.bacskar.zenekar.fw.hu. Ako želite više saznati o orkestru, njegovim članovima, programima i nastupima, možete to učiniti posjetom njihovoj web-stranici.

BUDIMPEŠTA – U četvrtak, 22. travnja, s početkom u 17 sati, u HOŠIG-ovoj knjižnici organizira se književna večer hrvatske spisateljice Anele Borčić, a u sklopu večeri bit će predstavljen njezin prvi roman „Garbin, zao vjetar“. Narečenu večer organiziraju Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Budimpešti i Hrvatska škola.

Spomen-ploča dr. Marinu Mandiću

Primivši pozivnicu od bivšeg ravnatelja „naše gimnazije“, i danas neumornog i vitalnog društvenog djelatnika, predsjednika Hrvatske manjinske samouprave budimpeštanskog II. okruga, zastupnika Hrvatske samouprave grada Budimpešte Stipana Vujića, inicijatora i provoditelja prijedloga, sudjelovao sam svečanom otkrivanju spomen-ploče dr. Marinu Mandiću, ustrojenom uza suglasnost Hrvatske državne samouprave i Saveza Hrvata u Mađarskoj, prigodom pete obljetnice smrti, u Croaticinoj novoj središnjici (1065 Budimpešta, Nagymező u. 68) 29. ožujka 2010. godine, s početkom u 14 sati.

Na prvome katu gdje se nalazi konferencijska sala i ured SHM-a, prostor se pokazao pretijesnim za osamdesetak gostiju, među kojima su se – osim članova santovačko-kačmarske obitelji Mandić, kao i bliskih rođaka – bili predstavnici naših okružnih manjinskih samouprava, djelatnici HOŠIG-a, pridošli Santovci, Garci, Dušnočani, Bajci i mnogi poštovatelji i znanci.

Okupljeno mnoštvo – uz izvedbu kazališnoga umjetnika Stipana Đurića – pozdravili su stihovi Santovca, prof. Stjepana Velina, „Hrvatske majke sin“, a potom se ravnatelj Croatice Čaba Horvath obratio ovim riječima: „Pozdravljam vas u našoj novoj zgradi prigodom postavljanja spomen-ploče dr. Marinu Mandiću. Uime kolega koji smo s njime surađivali u uredništvu Hrvatskoga glasnika, koji su ga naslijedili u toj zadaći, zahvaljujemo mu za sve što je uradio u novinarstvu i povijesnoj znanosti. Nama mladima, koji ga naslijedismo u ovoj službi, ne skrivajući nikad radost pred svim novim i drukčijim, bio je potpora. Bio je potpora kolegama koji su mu nekoć možda bili i učenici. Čitav njihov život, nacionalni i kulturni rad je bio služba za našu zajednicu. Još jedanput hvala i čast nam je što je

spomen-ploča u zgradi Croatice i što ćemo je u budućnosti moći čuvati.”

Uime Hrvatske državne samouprave predsjednik Mišo Hepp, izražavajući svoje zadovoljstvo i čast što u novome Croaticinu zdanju može biti domaćinom svečane priredbe, postavljanja i predaje spomen-ploče dr. Marinu Mandiću, pozdravljajući ponajprije članove obitelji, napose suprugu Mariju Spajić-Mandić, naveo je da pošto je saznao za inicijativu Budimpeštana, razmišljao je li dovoljno vrednujemo sami sebe. Naime kad god se postavlja slični spomen našim istaknutim djelatnicima koji su čitav svoj život posvetili radeći za Hrvate u Mađarskoj, također je za razmisliti koliko ih je još uvijek koji trebaju čekati za ta počasna priznanja. Hvala Bogu, takve smo imali, ali mnogi već nisu među nama. Potvrdio je svoje vjerovanje da ovo zdanje, vlasništvo Hrvata u Mađarskoj, neće samo biti za nas, već će služiti očuvanju dragih uspomena na sve one koji su to svojim zalaganjem zavrjedili, a ne mogu više biti među nama. Izrazio je svoju namu da će prostrano pročelje, koje ovoga dana prvi put prima spomen-ploču, potaknuti i buduće naraštaje na slična hvalevrijedna djelovanja. Smatra da je ovim uzvišenim činom odana čast – ovaj put – dr. Marinu Mandiću, nadajući se da će sličnim priznanjima biti „darovani“ i oni koji još nemaju ovo počasno znamenje.

Kao suseljanin, prijatelj i dugogodišnji slavljениkov suradnik, pjesnik Marko Dekić, uz prisjećanje s pjesmama „Povodom četvrte desetice“ i „Nazdravične – Marinu Mandiću“, podsjetio je na zajedničko djelovanje s vjernim „pajtašem“ dr. Marinom Mandićem.

Predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac, između ostaloga, reče: „Tko bi mislio da je prošlo pet godina kako smo se zauvijek oprostili od prosvjetnog i kulturnog

djelatnika, profesora, povijesnog manjinskog stručnjaka, znanstvenika, istraživača, novinara, svima nama dobrog prijatelja dr. Marina Mandića, ovdje, u Budimpešti, daleko od svog rodnog sela, milog Santova i Bačke, gdje se rodio i gdje je već u ranom djetinjstvu udahnuo onaj čvrsti nacionalni duh koji je itekako karakterističan na šokačku zajednicu toga sela. Životni put Marina Mandića je sličan kao u mnogih nas koji smo se danas ovdje okupili. Djeca sa sela, kako bi prekinula sa starim, dugogodišnjim običajima, okrenuvši leđa seljačkim poslovima, njivama i oranicama, krenula su u veliki svijet, postavši intelektualna generacija u svojim obiteljima. Stekavši srednjoškolsku profesorsku diplomu iz hrvatskog-srpskog jezika i povijesti, Marin je kratko vrijeme bio odgojitelj u našem đlačkom domu, radio je kao učitelj u Kačmaru. Vrativši se u Budimpeštu, zaposlio se u DSJS-u, bio je urednik naših svekolikih udžbenika u Tankönyvkiadóu, a od 1983. do 1990. obnašao je dužnost glavnog tajnika naše krovne organizacije DSJS-a. Do svog umirovljenja bio je ravnatelj našega Đlačkog doma u Budimpešti. Više je godina bio suradnikom Hrvatskoga glasnika.

Dobro se sjećam jednog konkretnog slučaja kada je dr. Marin Mandić nekom prigodom držao predavanje u Baji, među pripadnicima hrvatske zajednice. Pred sobom ga vidim kad je priznao sljedeće: „Znam da je jako teško ponovo osnovati bunjevačke i šokačke čitaonice, kulturne civilne udruge. Znam da bi one, osim škola, bile presudne u očuvanju materinskog jezika i kulturne baštine. Al vas ipak pitam tko vam zabranjuje da u svojim obiteljima, kućama, dvorištima govorite svojim materinim jezikom?”

Dr. Marin Mandić objavio je obilan dokumentarni materijal u svojim knjigama: „Santovačka škola” i „Naša gimnazija” te obradio život i književno stvaralaštvo bunjevačko-hrvatskih književnika Ante Evetovića Miro-

ljuba i Ivana Petreša. Životno djelo dr. Marina Mandića sada je već bliska povijest. Otišao je i previše brzo, a svoj posao nije dovršio... Neka ova spomen-ploča ne bude samo uspomena jednom zaslužnom čovjeku nego i opomena za sve nas koliko puno toga moramo još učiniti za naše potomke, kako se ne bi izgubili u viorima svakodnevnog manjinskog života”.

Santovkinja Zdenka Šibalin recitirala je stihove našega mladog hrvatskog pjesnika Dalibora Mandića „Hvala što smo ga imali”.

Zatim su predsjednici HDS-a i SHM-a, Mišo Hepp i Joso Ostrogonac, otkrili spomen-ploču na kojoj piše: „Odan svom narodu ostat ćeš i na stazama zvijezda” – Dr. Marin Mandić – 1943–2005. – Hrvati u Mađarskoj – 2010.

Vijence pijeteta, poslije supruge Marije Spajić-Mandić, kćeri Marice Mandić-Rus i unuka Marka, položili su predsjednica HSB-a Anica Petreš-Németh i Stipan Vujić, predsjednik Državne samouprave Srba u Mađarskoj Ljubomir Aleksov, predsjednik Srpske samouprave grada Budimpešte Borislav Rus, djelatnici HOŠIG-a i drugi poštovatelji.

Posebnim autobusima posjećena su tri budimpeštanska groblja (u Rákospaloti, Pestersébetu, Rákoskeresztúru) gdje su položeni vijenci dr. Marinu Mandiću, Josipu Romcu, Ruži Milojev-Simon i Elizabeti Šmatović-Fülöp.

Sjećanje na preminulog dr. Marina Mandića i spomenute djelatnike te učenike naših obrazovno-obrazovnih ustanova u Budimpešti nastavljeno je u znaku „poduša” u HOŠIG-ovoj blagovaonici.

Spomen-ploča dr. Marinu Mandiću otkrivena je uz moralnu i materijalnu podršku Hrvatske države samouprave, troškove prijevoza osigurali su Savez Hrvata u Mađarskoj i budimpeštanske hrvatske samouprave, a „poduše” HOŠIG.

m. d.

BUDIMPEŠTA – Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Budimpešti, u suradnji s Hrvatskom samoupravom VII. okruga, organizira koncert u povodu 100. rođendana Rozalije Nemet Molnar, svima nam drage teta-Lole, u nedjelju, 18. travnja 2010. Koncert će biti održan nakon mise u 17 sati u crkvi Sv. Mihovila (V. okrug, Vacka ulica 47/B). Nastupaju: Aida Vidović Krilanović, mezosopran i Milo Krilanović, glasovir.

BUDIMPEŠTA – Zavod za istraživanje i razvoj prosvjete pri Uredu za obrazovanje svake školske godine priređuje Državno natjecanje osnovnoškolaca po raznim predmetima (OÁTV). Na natjecanje iz hrvatskoga jezika i narodopisa prijavilo se ukupno 34 učenika dvojezičnih škola te škola s predmetnom nastavom. Poslije pismenog dijela pravo sudjelovanja na završnici natjecanja steklo je 17 učenika. Narečeno natjecanje bit će u srijedu, 28. travnja u 10 sati, u Croaticinoj multifunkcionalnoj dvorani (Nagymező u. 68, I. kat). Članovi Ocjenjivačkog suda jesu: Matilda Bölc, Stipan Karagić i Tomislav Krekić.

PEČUH – U Hrvatskom kazalištu 28. travnja 2010. g., u 19 sati je predstava Ted Whitehead: Brak iz aleje kestenova, vinkovačkoga Gradskog kazališta «Joza Ivakić». Scenografiju potpisuju Vladimir Soldo i Ivica Zupković, kostimografiju Ivica Zupković, a režiju Robert Krjinović. U predstavi igraju Vladimir Andrić i Lana Delić. Priča je to o braku koji je izgubio sadržaj, ali zadržava formu, sukob patrijarhalnog odgoja i glasa vlastitog srca, pitanje ljubomore. Pitanje slobode središnja je tema ove predstave.

PORNOVA – Pri pjevačkom otpodnevju jur treći put će se najti jačkarni zbori svih sel ki crikveno-administrativno pripadaju Petrovom Selu. U nedilju, 18. aprila, početo od 15 uri u pornovskoj crikvi će se zopet zazvučati nimška jačka od zborov Keresteša i Pornove, a jačkari i jačkarice iz Narde, Gornjega Četara, Hrvatskih Šic i Petrovoga Sela će znamda i hrvatskimi crikvenimi jačkarni razveseliti i napuniti protuličnu dušu svih nazočnih.

HÓDMEZŐVÁSÁRHELY – Od 23. do 25. travnja održava se jedan od najvećih poljoprivrednih sajmova ovoga dijela Europe: XVII. Dani stočara i poljoprivrednika Alföld. Riječ je o sajmu koji će ove godine odlikovati 450-ak izlagača iz Mađarske i inozemstva, a organizira ga Hód-Mezőgazda Zrt. Kiállítási Centrum. Zemlja gost ovogodišnjeg sajma jest Republika Hrvatska, a na nj se očekuje i ministar poljoprivrede Republike Hrvatske Petar Čobanković.

Suradnja Zadarske i Baranjske županije

Uskoro potpisivanje sporazuma o suradnji u Zadru

Dva župana, János Hargitai i Stipe Zrilić na otvaranju izložbe u Hrvatskom klubu Augusta Šenoe, u sredini voditelj kluba Mišo Šarošac

Izaslanstvo Zadarske županije, na čelu sa županom Stipom Zrilićem, boravilo je 11–12. ožujka u Baranjskoj županiji kod svoga domaćina, predsjednika Skupštine Baranjske županije Jánosa Hargitaija. Razgovaralo se o mogućim oblicima suradnje čiji je prvi korak proslava Dana Zadarske županije 16. travnja, gdje će boraviti i predstavnici Baranjske županije. Tada će se potpisati ugovor o prijateljstvu i suradnji dviju županija. Pregovorima dviju strana nazočio je i predsjednik Skupštine HDS-a Mišo Hepp, a u ime Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu generalna konzulica Ljiljana Pancirov sa suradnicima.

Izložba zadarskoga Hrvatskog društva likovnih umjetnika

U Hrvatskome klubu Augusta Šenoe, u organizaciji Kluba, 11. ožujka otvorena je izložba članova zadarskoga Hrvatskog društva likovnih umjetnika povodom predstavljanja Zadarske županije u Baranjskoj županiji. Otvaranju izložbe nazočili su i župan Zadarske županije Stipe Zrilić i predsjednik Skupštine Baranjske županije János Hargitai. Susret i razgovori nastavljani su sutradan. Pokazalo se zanimanje za mnogobrojne oblike suradnje, i to na području kulture, obrazovanja, gospodarstva, turizma te razmjene iskustava na projektima vezanim za EU fondove. Ivo Dunatov, voditelj Turističke zajednice Zadarske županije, vodio je razgovore s Béloom Bokorom koji je na Županiji zadužen za kulturu i turizam. U ime zadarskoga sveučilišta prorektor Vladimir Skračić razgovarao je s prorektorom Sveučilišta u

Pečuhu Jánosom Erostyákiem. U ime gospodarske komore Zadarske županije Denis Ikić i Dinko Basioli razgovarali su s Markom Gyórvárijem, predsjednikom Hrvatsko-mađarske gospodarske komore. Istovremeno su zadarski lutkari imali nastup u pečuškoj hrvatskoj školi. Sanja Zalović, Dragan Veselić i Mate Petričević uveselili su djecu lutkarskom predstavom „Koliko je duga jedna priča“.

Ivo Eškinja i Slavko Pernar u društvu generalne konzulice Ljiljane Pancirov i njenih suradnica te Miše Heppa

Petnaesti jubilarni turistički sajam u Pečuhu od 12. do 14. ožujka, hit hrvatski Jadran

Ivo Dunatov reče kako Turistička zajednica Zadarske županije već deset godina nastupa na pečuškom turističkom sajmu. Tako je bilo i ove godine. Dvojica župana, Zrilić i Hargitai, nazočili su otvaranju sajma Travel expo fair, na kojem tradicionalno nastupa Zadarska, a odnedavno i Šibensko-kninska županija. Prvi dan sajma donio je izniman interes za zadarsko područje. Tako je Duo Đir

Sukošanke

iz Paga uveseljavao posjetitelje ispred izložbenog prostora Hrvatske turističke zajednice, a djelatnici sukošanske Turističke zajednice nudili su svoje slastice, mandulate, kroštule, izrađivali suvenire. Predstavila se turistička ponuda Zadarske županije, a na licu mjesta bili su i iskusni turistički radnici Ivo Eškinja u ime Turističke zajednice grada Biograda na Moru i Slavko Pernar u ime Turističke zajednice grada Paga, u sklopu kojeg je i naselje Vlašići gdje je smješten Kulturno-prosvjetni centar i odmaralište Hrvata u Mađarskoj „Zavičaj“. Tako je na izložbenom prostoru zadarskih turističkih zajednica bila i turistička ponuda „Zavičaja“ koju je izlobirao ravnatelj Tibor Radić. Susretu i sajmu pribivao je i Marin Skenderović, voditelj Ureda Hrvatske turističke zajednice u Budimpešti. Kako piše novinar Zadarskog lista Damir Maričić: „U cijeloj posjeti ogroman značaj ima i kontakt s hrvatskom nacionalnom manjinom u Mađarskoj, a ona je u Pečuhu od tradicije snažna i vrlo ugledna s istaknutim predstavnicima na svim poljima života. Zadranima su na ruku bili mnogi ovdašnji Hrvati od čelnika hrvatske samouprave u Mađarskoj Miše Heppa do Mihályja Sárosáca (Miše Šarošca), predsjednika hrvatske samouprave u Baranjskoj županiji. Ljiljana Pancirov, glavna hrvatska konzulica u Mađarskoj, bila je s nama. Hrvatska samouprava je priznata, u zgradi županije ima i urede. Ovdje smo opet sreli i kolegicu Branku Blažetin, urednicu Hrvatskog glasnika u Mađarskoj (našu Sukošanku). Nemoguće je nabrojiti sve ovdašnje predstavnike Hrvata koji su nam bili na ruku, a valja spomenuti i Tibora Radića, što vodi objekt dat hrvatskoj manjini u Mađarskoj u Vlašićima, Ladislava Tihanya što je Zadrane ugostio i u svom hrvatskom domu i vinskom podrumu pred Šiklošom.“

Branka Pavić Blažetin

Tečaj narodopisa za kisešku dicu

Upoznavanje s hrvatskimi korijenima

Katica Schneider,
voditeljica tečaja

Prošle jeseni, negdje na početku novembra, Hrvatska manjinska samouprava grada Kisege najpr je zela plan da za dicu u čijoj obitelji/familiji ima pripadnika hrvatske manjine ili se interesiraju za hrvatski manjinski život, pokrene tečaj narodopisa. Javili su se dvanaestimi.

Najmanji sudionik ove djelaonice ima dvi, a najstariji 12 ljet. Svakoga petka otpodne u peti ura dođu skupa dica u Hrvatski klub, ne sami, nego najmanji s majkama, a veći s tovaruši ali najvećkrat sa svojimi stara-majkama i starimi oci.

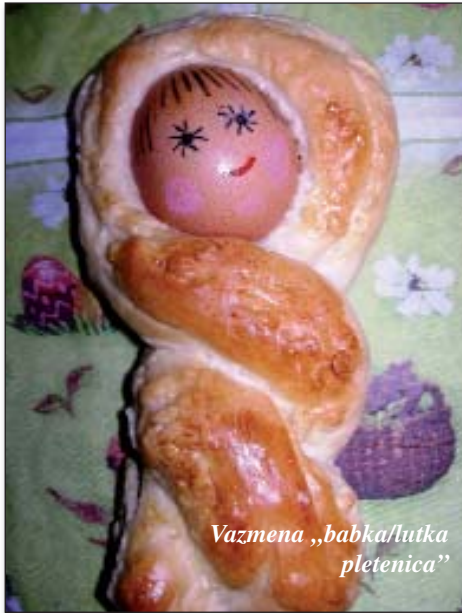
– Pratioci dice su moji najbolji pomagači – je rekla Katica Schneider, vjeroučiteljica, voditeljica ovoga projekta. – Oni skupa djelaju s dicom, pomažu mi kod učenja jačkov, kod ručnoga rada, kod serviranja jila i pila. Stariorac Karol Meršić je pravi pripovjedač običajov, zanimljivih nekadašnjih događajov, ča dica rado poslušaju.

Zanimanja imaju svoju posebnu koreografiju. Svaki svoj dar (jabuke, kokice...) vrže na stol. Igrom se krene „djelo”. Znanje, naučeni izrazi i riči se kontroliraju s crteži na „krupičnoj /mučnoj“ tablici, ča naslijedi moljanje, farbanje, igra ili tanac, i ručno djelo u odabranoj temi. Usput se dica odmaraju s grickanjem kokic i pojidu „servirane“ jabuke.

– Teme su svenek vezane uz običaje, svetke Hrvatov. Velike teme su nam bile: jesen, advenat, mesopust, Vazam. Ove teme mi daju mogućnost na kompleksnu obradu jer pomo-

ću igrov, jačkov, brojalicov upoznaju dica imena biljkov, kolačev, poljoprivrednih sredstav i razne materijale. Na kraju jedne teme kao zaključak predstavljamo se i roditeljem i pozvanim gostom s manjom priredbom ili svečevanjem. Familijarnost naše male zajednice kaže da i diče rođendane slavimo skupa. Cilj nam je ovu dicu odgajati tako da je „zacipimo“ hrvatskim identitetom i da im hrvatska rič poznato gluši kad ju čuju, ili kasnije more biti da i govoru. Tečaj narodopisa je prvi korak ove dice da dobiju volju kasnije i priključivanju hrvatskoj zajednici u Kisegu – je naglasila Katica Schneider, član mjesne Hrvatske manjinske samouprave.

Marija Fülöp-Huljev

Vazmena „babka/lutka pletenica”

PEČUH – Suradnja Hrvatske škole Miroslava Krleže i IV. zagrebačke gimnazije traje već više desetljeća. Redoviti su godišnji susreti i druženja i nastavnčkih zborova i učenika obadviju škola. Tako je bilo i od 26. do 28. ožujka kada su učenici IV. zagrebačke gimnazije boravili tri dana kao gosti pečuske hrvatske škole. Za njih su organizirani raznovrsni programi, tako razgledavanje kulturno-povijesnih znamenitosti grada Pečuha, posjet Muzeju pisanica u Zengővárkonyu i Muzeju slame, razgledanje srednjovjekovne tvrđave i staroga grada u Pečvaru (Pécsvárad) te posjet zabavnom parku Mecsextrem u kojem posebno uživaju ljubitelji ekstremnih športova. Zanimljiv je bio posjet Muzeju pisanica u Zengővárkonyu koji je otvoren prije deset godina i koji godišnje posjeti oko 12 tisuća posjetitelja. Muzej se diči s 2000 izložaka pisanica iz dvadeset zemalja svijeta i s 2.500 pisanica u svojim skladištima.

Foto: G. Győrvári

Izradila: Dijana Kovačić
iz Fischeza

Natječaj likovne umjetnosti Hagen–Iserlohn 2011

Tradicionalni Natječaj i izložba likovne umjetnosti učenika osnovnih škola djece hrvatskih iseljenika održat će se ponovno u Njemačkoj u organizaciji: HKM HAGEN, SD. CROATIA HAGEN, CARITAS HAGEN i Matica Hrvatska za Rursko područje, pod pokroviteljstvom Hrvatske matice iseljenika,

HAGEN-ISERLOHN 11

Natječanje iz LK

Tema natječaja: Ja i moja obitelj (na proslavi moga rođendana, na godišnjem odmoru i dr.).

Slikarska tehnika: kombinirana tehnika (mix media), kolaž, boje, tuš, flomasteri.

Format: Din A4.

Prijava za sudjelovanje: prijaviti se mogu djeca Hrvata u iseljeništvu te djeca iz Hrvatske u dobi od 1. do 8. razreda osnovne škole.

Radove treba slati na adresu: Ankica Karačić 58640 Iserlohn Stormstr. 3, Njemačka.

Rok predaje: 18. prosinca 2010.

Napomena: svaki sudionik na poledini rada mora napisati: ime i prezime, adresu, grad i zemlju iz koje dolazi, razred te naziv Hrvatske udruge, škole, katoličke misije u kojoj djeluje. Treba navesti ime učitelja pod čijim je vodstvom rad urađen, a bilo bi poželjno na poledini zalijepiti i malu fotografiju.

Proglašenje najboljih radova i otvaranje izložbe: 11. veljače 2011. u 18 sati.

Bit će nagrađena najmanje po tri učenika u kategoriji 1–4. i 5–8. razreda.

Medijski pokrovitelj: HIC-portal www.hic.hr i HIA-portal www.hia.com.hr, Hrvatski glasnik.

Stjepan Kos: „Poslovica kaže da se o ukusima ne raspravlja!”

Kako smo napisali jur u 13. broju Hrvatskoga glasnika u izvješćaju, na rođendanskom slavju Croatiace u Sambotelu 19. marčijuša med publikom su se našli uprav ta vikend u Šopronu ter Koljnofu i cijeloj okolici gostujući predstavnici nacionalnih manjin, političari iz Bjelovara, unutar programa „Manjine za manjine“. U tridesetočlanoj delegaciji iz Bjelovarsko-bilogorske županije pravoda su bili i pripadnici srpske manjine, na čelu s Nenadom Vlahovićem, županovim izaslanikom dotične županije, ki su po najavi programa, smatrajući provokativnim predstavljanje Thompsonovoga DVD-a, snimljenoga na sambotelском koncertu 2008. ljeta, izašli iz

svečane prostorije. O toj negativnoj reakciji srpske manjine smo veljek po incidentu pitali i voditelja programa „Manjine za manjine“ i predsjednika Bjelovarskoga centra za razvoj civilnoga društva Stjepana Kosa, ki je u ove dane našoj redakciji uputio i zajedničku izjavu predstavnika ki su spomenuti vikend boravili u Gradišću i nazočili uz ostalo i na sambotelскоj jubilarnoj priredbi: – *Poslovica kaže da se o ukusima ne raspravlja, svatko ima pravo nekoga voljeti ili ne voljeti, voljeti nečiju umjetnost ili ne voljeti. Ovdje se konkretno radilo o glazbi Marka Perkovića Thompsona, tko je gostovao ovdje u Gradiš-*

Nenad Vlahović, dr. Franjo Pajrić
i Stjepan Kos

ću. Potpuno je pravo u demokraciji da ljudi protestiraju ako nešto ne vole, ili vole. Mi zagovaramo da se i o težim pitanjima raspravlja i razgovara. Sigurno postoje prihvatljiva rješenja i sigurno se oko toga možemo dogovoriti, barem o ovom detalju za koji kažem da treba voditi dijalog, da treba razgovarati i o daleko težim pitanjima. Međutim pred nama su puno značajniji poslovi, barem od jednog glazbenika. Ovo je bio jedan djelić jedne kulturne manifestacije u kojoj je hrvatska nakladnička kuća iz Mađarske predstavila svoja brojna djela koja su izuzetno važna, također smo bili u prilici poslušati jedan mladi pop-rock sastav. Mi smo jako zadovoljni ovim programom, a ponovim još jednom, o ukusima se ne raspravlja. – Tiho-

Zajednička izjava

Incident u Szombathelyu u Mađarskoj

Tijekom trodnevnog programa prvog dijela projekta „Manjine za manjine“, koji „Bjelovarski centar za razvoj civilnoga društva“ s partnerskim organizacijama provodi u okviru programa Europske Unije „Europa za građane“, kao i u okviru programa „Baltičko-jadranska vertikala“, dogodio se jedan neugodan incident u Szombathelyu u Mađarskoj koji je doveo u pitanje odnos „Bjelovarsko-bilogorske županije“ prema projektu „Manjine za manjine“ i prema programu „Baltičko-jadranska vertikala“.

Dr. Franjo Pajrić je kao domaćin projekta u Šopronu i Koljnofu te predsjednik civilne udruge „Hrvati-Horvátok“ i predsjednik „Šopronske manjinske samouprave“ imao zadatak upoznati predstavnike „Bjelovarsko-bilogorske županije“, predstavnike „Vijeća nacionalnih manjina“ i civilnih udruga sa životom hrvatske zajednice u Mađarskoj i Austriji. U okviru toga upoznati smo s institucijama Hrvata u Mađarskoj, kao što su izdavačka kuća „Croatica“, „Muzej sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj“ i „Kulturna zadruga – KUGA“ u Austriji. Također smo sudjelovali zajedno s predstavnicima manjina i udruga iz Mađarske i Austrije na nekoliko korisnih radionica i drugih događanja.

Spomenuti incident dogodio se 19. ožujka 2010. prilikom proslave obljetnice deset godina postojanja izdavačke kuće „Croatice“,

koja je bila upriličena u prostorijama „Muzeja Savaria“ u Szombathelyu, gdje su se prezentirala tri aktualna finalna produkta „Croatice“ vezane za gradišćanske Hrvate u zapadnoj Mađarskoj. Među njima je bio predstavljen i dokumentarni film o Marku Perkoviću Thompsonu, odnosno DVD dokumentarnog karaktera s njegovog koncerta u Szombathelyu 12. prosinca 2008. godine.

Dokumentarni film tematizira Thompsonove pjesme s mnoštvom slika hrvatskog krša, videozapisom s koncerta i slikama oduševljene publike. Film je preveden na mađarski jezik da publika mađarskog naroda sama prosudi bit i teme njegovih pjesama.

Kada je g. Nenad Vlahović, predsjednik „Koordinacije nacionalnih manjina Bjelovarsko-bilogorske županije“ i osobni izaslanik župana BBŽ g. Miroslava Čačije, ulazio i vidio najavu i početnu stranu spomenutog DVD-a, otvoreno i demonstrativno je protestirao i najavio potpuni prekid suradnje, koju smo do tada vrlo lijepo usuglasili i najavili za budućnost. Gospodin Vlahović je demonstrativno napustio događaj prije nego je on i počeo i nije ni pogledao zbog čega demonstrira. Naravno, predstavnici drugih manjinskih zajednica nisu imali ništa protiv sadržaja priredbe, čak su pohvalili njen visoki nivo, a u spomenutom dokumentarnom filmu nije bilo ništa sporno ni negativno.

Na događaju je bila nazočna, među ostalim visokim gostima, i izaslanica hrvatskog veleposlanika u Budimpešti, savjetnica odgovorna za gospodarska pitanja, gđa Silvija Malnar koju je ovaj nerazumljivi, nepristojni i nepotrebnii čin, kao i sve nazočne, uvrijedio. Reakcija g. Vlahovića bila je u suprotnosti s mišljenjem predstavnika Vijeća nacionalnih manjina BBŽ, a vjerujemo i u suprotnosti sa stavom župana BBŽ, g. Miroslava Čačije, čiji je izaslanik g. Vlahović bio.

Mislimo da g. Vlahović može imati svoje mišljenje o Marku Perkoviću Thompsonu, ali da se kao izaslanik župana trebao ponašati po europskim normama i standardima, a ne opterećivati svojim nastupom daljnji tok susreta, koji je inače protekao u najboljoj atmosferi i na korist svih sudionika. Bilo bi bolje da je izaslanik župana i predsjednik „Koordinacije manjinskih vijeća BBŽ“ bio iz kruga ljudi koji nisu na ovakav način opterećeni i mogu se ponašati na europskom nivou i u za njih osobno delikatnim situacijama. Stoga se nadamo da će se u nastavku provedbe projekta „Manjine za manjine“ i programa „Baltičko-jadranska vertikala“ osobno angažirati župan BBŽ g. Miroslav Čačija.

Izjava je potvrđena na Skupštini Bjelovarskog centra za razvoj civilnoga društva, čiji su predstavnici bili u Mađarskoj

Prijatelji vina – stručnjaci kapljice

Devet zlata, dvadeset devet srebra dodijeljeno je na desetoj izložbi vina u Sumartonu, koju je pokrenula mjesna samouprava, a sada četvrti put organizira Društvo prijatelja vina. Uzorci su ocijenjeni 13. ožujka, a dodjela priznanja bila je 27. ožujka u Seoskome domu.

Joža Đuric dobio je priznanje Najbolje sumartonsko crno vino

Laci Hederić dobio je priznanje Najbolje sumartonsko bijelo vino

Predsjednik Društva prijatelja vina Lajoš Vlašić dobitnik je zlatnog priznanja

Serdahelci i Sumartinci uvijek su voljeli imati vinograde na Kamanovim goricama jer im je bilo blizu, moglo se čak i pješice brzo stići, a kamoli biciklom i konjskim zapregama. I danas je tako, otkada je asfaltirana cesta, nailazimo na vrlo lijepe obnovljene podrume u kojima je uvedena i struja i voda. Svi su uvjeti dani da se u vinogradima proizvodi dobro vino, jedino se treba moliti za dobro vrijeme, da tuča ovaj kraj zaobiđe. Nažalost, lani je tuča stigla u najnezgodnije vrijeme, unatoč tomu, u odnosu na prijašnje godine, ovaj put je predano najviše uzoraka, ukupno 53, ali treba dodati da je bilo nekoliko vinara i iz Miklósfé, te da su neki od vinara proizveli vino od kupljenoga grožđa.

Kultura proizvodnje i kušanja vina u Sumartonu je napredovala otkada je 2007. godine utemeljeno Društvo prijatelja vina s 13 članova, a u roku tri godine njegovo članstvo se udvostručilo.

Članovi su, zapravo, ljubitelji vinogradarskih poslova, odnosno vinograda i vina, jer većinom uzgajaju lozu za svoje potrebe, za druženja. Proizvode vino u manjim količinama za svoje potrebe, stoga se nisu željeli učlaniti u vinarske udruge tog područja, što već iziskuje administrativne obveze, nego utemeljiti svoje društvo, radi povećavanja kvalitete proizvodnje vina. Sve više gazda prati trendove proizvodnje vina i ponosni su na svoja postignuća.

Društvo je desetu obljetnicu izložbe vina obilježilo izdanjem u kojem su sažeti događaji jednog desetljeća s fotografijama od prve izložbe do desete. Prema podacima vidljiv je porast kvalitete vina, iz godine u godinu porastao je broj kapljice sa zlatnim ili srebrnim kvalifikacijama. Tijekom deset godina bilo je više puta izlagača i iz Hrvatske, vinari su odlazili na vinske ceste u Hrvatsku, a bilo je više puta članova ocjenjivačkog suda iz

Hrvatske, npr. Dragutin Kamenjak, profesor vinogradarstva s Gospodarskog fakulteta iz Križevaca.

Predsjednik društva Lajoš Vlašić osjeća pomak u proizvodnji vina, čemu je uvelike pridonio i tečaj za vinogradare, organiziran upravo u mjestu. Predavač dr. József Brazsil ponosan je na svoje učenike, naime svake godine posjeti izložbu vina u Sumartonu i, prema njegovu mišljenju, već ima izvrsnih vinara, svaki se gazda trudi, to dokazuje velik broj srebrnih priznanja za koje već ne treba mnogo raditi da to bude zlato. Naravno, 2009. godina nije bila najpogodnija za to područje zbog tuče, pa od grožđa koje je pogodila tuča teže je dobiti dobro vino, no nekima je to ipak uspjelo.

Zalska županija s brežuljkastim reljefom pogodna je za uzgoj vinove loze, na sumartonskom vinogradu udomaćilo se većinom bijelo grožđe, stoga se proizvodi poglavito bijelo vino. Veoma su popularni rizling, trmini, ali ima i crni otelo, zweigwlt. Vina sumartonskih vinogradara bilo kome se mogu pokazati, imaju dostojno mjesto na stolovima potrošača.

Na izložbi vina Sumarton 2010. g. uzorke je predalo 24 vinogradara, 37 uzoraka bijelog, četiri roze i 12 crnog vina. Ocjenjivački sud u sastavu: dr. József Brazsil, Ottó Kovács, Zoltán Simon i Dávid Brazsil, od ukupno 53 uzorka za devet su dodijelili zlato, 29 srebro, 13 broncu i za dva spomenicu. Zlatno priznanje uručeno je sumartonskim vinarima Joži Hohlu, Stjepanu Međeriju, Joži Đuricu, Lajošu Vlašiću, Laciju Hederiću, Vilmošu Balážinu, Laciju Horvatu te vinaru iz Miklósfé Józsefu Némethu (2). Priznanje «Najbolje sumartonsko vino» u kategoriji bijelog vina predano je Laciju Hederiću, a u kategoriji crnog vina Joži Đuricu.

COGRŠTOF, HRVATSKI ŽIDAN – Prošli tajedan u četvrtak u Cogrštofu su zastupali Gradišćanske Hrvate iz Ugarske židanski jačkari i jačkarice na GRAJAM-u (Gradišćanska jačka mladih) kojega je sedmi put priredilo Hrvatsko kulturno društvo u Gradišću (Austrija). Kako nas je obavijestila Marija Sabo, učiteljica hrvatskoga jezika u Hrvatskom Židanu i Kisegu, ka je i pripremila šest naticateljev iz rodnoga joj sela i Prisike, na tom pjevačkom sastanku je nastupalo već od 60 mladih pjevačev, od 8 do 19 ljet, u četiri kategorija. Što naliže rezultata, opet se moremo veseliti zvanarednomu uspjehu pokidob Marko Šteiner, učenik 3. razreda budimpeštanske Hrvatske gimnazije, postao je prvi u ovom naticanju. Marko Šteiner, negdašnji pjevač židanskoga benda Mlada generacija, opvut je nastupao s vlašćom pjesmom i dostao simpatiju žirija. U istoj kategoriji je još Hannah Daraboš s njim podijeljeno završila pjevanje na prvom mjestu. Polag njih je pjevao i Valentin Csányi, koga smo pred kratkim mogli viditi na židanskoj kazališnoj pozornici, ali Thompsonova pjesma Lipa Kaja, suprot odlične izvedbe, nije dobila nikakovo priznanje. Sve židanske naticatelje s produkcijama ćemo moći čuti i na našem GRAJAM-u u Gornjem Četaru, 9. majuša, u nedilju, izuzev Marka Šteinera ki zbog svoje starosti jedino na Glasu Gradišća more biti kvalificiran.

Foto: Petar Tyran

BAJA, GARA – Kako smo već prije najavili, Umjetnički ansambl «Luč» iz Budimpešte, 17–18. travnja gostuje u Bačkoj, ali je međuvremeno došlo do promjene u njihovim nastupima. Prema tome prvi nastup imat će u subotu, 17. travnja, u garskom domu kulture, s početkom u 17 sati, a u nedjelju, 18. travnja, u bajsom Domu časnika, s početkom u 16 sati.

Beta

BAJA – U organizaciji gradskog Judo kluba, 16. svibnja u Baji se pod pokroviteljstvom gradonačelnika dr. Zoltána Révfyja priređuje Međunarodni džudo turnir za kadete. Natjecanje je za mađarske sudionike ujedno i kvalifikacija za svjetsko prvenstvo. Na turniru, koji će se održati u športskoj dvorani Općeprosjetnog središta Nijemaca u Mađarskoj, sudjelovat će kadeti i kadetkinje rođeni 1996–1997 (1998) godine. Poziv je upućen ovim državama: Austrija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Češka, Hrvatska, Italija, Njemačka, Rumunjska, Slovačka, Slovenija, Srbija. Kako smo saznali, na turniru će sudjelovati i džudaši iz Labina (Hrvatska), prijateljskoga grada Baje.

BAJA – U organizaciji Nogometne športske udruge Baje, od 18. do 20. lipnja u Baji će se prirediti II. međunarodni nogometni turnir za mlade U 19 «Kup Šugavica». Na turniru mogu sudjelovati igrači rođeni nakon 1. siječnja 1991. godine. Poziv je upućen i Nogometnom klubu Rudar iz Labina, prijateljskoga grada Baje. Turnir se organizira zato da postane tradicijom, da se proširi i na druge starosne kategorije, te da se nogometašima osigura mogućnost natjecanja, a ljubiteljima športa sadržajna zabava, pridonijevši tako jačanju veza s prijateljskim gradovima.

Pariz – Svjetski kup u gimnastici

Seligman osvojio srebro

Članovi hrvatske gimnastičke reprezentacije ostvarili su sjajan uspjeh na natjecanju Svjetskog kupa u Parizu. U završnici Svjetskog kupa, u nedjelju, 11. travnja, Robert Seligman s ocjenom 15.425 osvojio je drugo mjesto na konju s hvataljkama, osvojivši srebrnu medju. Ispred njega s ocjenom 15.650 zlato je osvojio domaći natjecatelj Cyril Tomasone, a treći je bio Andrej Perevoznikov s ocjenom 15.100. Tomislav Marković u završnici natjecanja na parteru osvojio je peto mjesto. Na svjetskom kupu nastupilo je šest hrvatskih gimnastičara, ali Mario Možnik, Marko Brez, Tijana Tkalčec i Tina Erceg nisu se uspjeli plasirati u završnice.

Športski susret Tukulja–Zagreb

Nedavno, 18. i 19. ožujka, imali smo goste iz naše prijateljske škole „Prečko” iz Zagreba. Već je postao tradicijom godišnji susret, ujesen putujemo mi u Zagreb, a početkom proljeća dolaze nam Zagrepčani u goste. Susret smo održali u okviru Dana Sándora Weöresa, koju priredbu organizira naša škola već drugi put.

Djeca su imala raznorazne mogućnosti za korisno provođenje školskog vremena: natjecanje u kazivanju stihova na mađarskom jeziku, izložba ilustracija pjesama Sándora Weöresa, njemačko kazalište iz Seksara (Szekszárd) „Deutsche Bühne” s interaktivnom predstavom za djecu, svirač Ede Figura predstavio nam se s mađarskim pjesmama i glazbenom pratnjom. Najvažniji programi ovih dana ipak su bile utakmice dviju škola: Zagreb-Tukulja.

Gosti su nam stigli oko 13 sati u našu školu, na čelu s ravnateljem Antom Pavičićem, s nastavnicama Stelom Sučić, Petrom Španović, i trenerima Brankom Lepoglavcem Čičekom i Radmilom Lalić. Rukometaši i nogometaši bili su iz 6. i 7. razreda, djevojke i dečki. Nakon obilnog ručka otputovali smo, Marija Prenner-Dobóczy i Edmond Bende, s njima u naš glavni grad Budimpeštu i pokazali im naše prelijepe vrijednosti među kojima smo otkrili i zajedničke, npr. hrvatski grb na Parlamentu, u Tvrđavi itd. Bilo nam je ugodno šetati među turistima i zgradama, razgovarati o zajedničkoj povijesti naših naroda.

Imali smo prekrasno i sunčano vrijeme, jer su i „gore” znali da imamo važne goste. Svima se jako sviđao naš glavni grad, pogotovo onima koji nisu još nikada u njemu bili, a njih je bilo mnogo. S lijepim i novim doživljajima, oko 17 sati krenuli smo prema Tukulji, gdje nas je čekala svečana večera u novom i lijepom restoranu „Tuti” pokraj zračne luke.

Našu svečanu večeru uveličali su gradonačelnik Pál Hoffman, ravnatelj Ante Pavičić, Miklós Giczi pa doravnatelj naše tukuljske škole: Csaba Deák, Zsuzsanna Schreiner, Miklós Péteri, te Magdalena Šibalin-Kühn iz ureda OFI u Budimpešti, suradnici i kolege iz vrtića i škole. Proveli smo lijepu večer, dogovarali smo se o daljnjoj i još jačoj suradnji na polju športa, jezika i obrazovanja. Poslije večere otpratili smo naše goste u Kóvin (Ráckeve) gdje su prenoćili u Savoyaievom dvorcu. Svatko je dobio svoj smještaj i nestrpljivo smo čekali drugi dan da vidimo tko je „bolji” u športu.

Utakmice u muškom nogometu, u ženskom i muškom rukometu prošle su u dobrom raspoloženju, „nažalost” gosti su osvojili dva pehara, a nama je ostao samo jedan. Moramo prihvatiti činjenicu da su bili bolje pripremljeni!

Pomalo smo se rastužili, ali nakon svečane predaje pehara, što je obavila svjetska prvakinja u kick-boksu Rita Pešut, pojačalo se druženje jer se već osjetio kraj našeg susreta. Međuvremeno kod ručka smo utvrdili još nekoliko datuma što se tiče suradnje i zajedničkih programa. Najbliži program naših ustanova jest boravak troje naših učenika u Zagrebu i sudjelovanje u nastavi zagrebačke škole.

Nadamo se da ćemo imati još više prilika za takve susrete i zahvaljujemo na pomoći našoj školi i ravnatelju Miklósu Gicziu!

Edmond Bende